

Cairt faoi Mheas agus Dínit san Ionad Oibre

Polasaí agus Nósanna Imeachta chun aghaidh a thabhairt ar Idirdhealú, Ciapadh, Ciapadh Gnéasach agus Bulaíocht san Ionad Oibre

Version: 3 / 10.2023

Date ratified by DDLETB Senior Leadership Team: 9th October 2023

Date noted by DDLETB Board of Management: 16th October 2023

Signed: (CEO)

Uploaded to DDLETB Intranet YES / NO

English and Irish versions uploaded to DDLETB Website: YES / NO

Date for review: 9th October 2025

Policy No:	PL/043	Version No:	3 /10.2023
Previous versions:	v2/2021	Effective Date:	9 th October 2023
Board App/Noting:	16 th October, 2023	Review Date:	9 th October 2025

Cairt faoi Mheas agus Dínit san Ionad Oibre

Clár Ábhair

1.	AIDHM	1
2.	SCÓIP	1
3.	POLASÁÍ COMHIONANNAIS AGUS ÉAGSÚLACHTA	2
	3.1 Idirdhealú	2
	3.2 Ciapadh	3
	3.3 Ciapadh Gnéasach	3
	3.4 Bulaíocht	4
	3.5 Easpa Measa	5
	3.6 Intinn	5
4.	ÉIFEACHTAÍ CIAPTHA, CIAPTHA GHNÉASAIGH AGUS BULAÍOCHTA	5
5.	FREAGRACHT BAINISTÍOCHTA AGUS FOIRNE	6
6.	CEARTA NA BPÁIRTITHE	6

Cairt faoi Mheas agus Dínit san Ionad Oibre

1. AIDHM

Is é cuspóir na cairte ná tiomantas Bhoird Oideachais agus Oiliúna Átha Cliath agus Dhún Laoghaire bearta a chur i bhfeidhm agus a léiriú a chur chun cinn le dínit na bhfostaithe a chosaint agus meas a spreagadh do dhaoine eile san ionad oibre. Déantar é seo trí thimpeallacht oibre a chruthú saor ó idirdhealú, ciapadh, ciníochas, ciapadh gnéasach, bulaíocht agus iompar dímheasúil trí dhéileáil go héifeachtach le haon ghearáin faoi iompar den sórt sin, agus trí fáilte a chur roimh éagsúlacht agus comhionannas fostaíochta a chur chun cinn freisin.

Tá an chairt seo chun treoir phraiticiúil a thabhairt don fhoireann maidir le:

- is éard is brí le hidirdhealú, ciapadh, gnéaschiapadh, bulaíocht agus iompar dímheasúil;
- conas is féidir an iompar do-ghlactha seo a dhíspreagadh;
- conas feasacht na bainistíochta agus na foirne a ardú maidir leis an bpoitéinseal don chineál seo iompair do-ghlactha a aithint;
- cad iad na bearta ba cheart a ghlacadh má tharlaíonn sé lena chinntiú go bhfuil nósanna imeachta leordhóthanacha ar fáil go héasca chun déileáil leis an bhfadhb, lena chinntiú go gcaitear go cothrom leis na páirtithe go léir, an gearánach agus an freagróir, agus chun aon atarlú a chosc.

Tá sé tábhachtach a thabhairt faoi deara cé nach féidir le Bord Oideachais agus Oiliúna Átha Cliath agus Dhún Laoghaire rúndacht a ráthú, go ndéanfaidh sé gach iarracht a chinntiú go mbeidh gach duine a bhfuil baint acu le linn gearáin faoi chiapadh, ciapadh gnéasach nó bulaíocht á fhiosrú faoi deara é.

Nuair is gá agallamh a chur ar fhinnéithe mar chuid d'imscrúdú beifear ag súil go mbeidh meas acu ar phríobháideacht na bpáirtithe atá i gceist trí staonadh ó na líomhaintí a phlé le comhghleacaithe oibre eile nó le daoine lasmuigh den eagraíocht.

Ní sháraíonn aon ní sa chairt seo cearta dlíthiúla agus reachtúla duine.

Is é cuspóir na cairte seo ná beartas agus nósanna imeachta an Bhoird Oideachais agus Oiliúna Átha Cliath agus Dhún Laoghaire a leagan amach maidir le ciapadh, gnéaschiapadh agus bulaíocht agus leagtar amach an nós imeachta chun a leanúint má bhraitheann aon bhall foirne go ndearnadh ciapadh orthu.

2. SCÓIP

Is dearbhú í an chairt seo le haghaidh dínite san ionad oibre ar ár dtiomantas do thimpeallacht dhearfach oibre a chruthú agus a chothabháil, ina n-aithnítear agus ina gcosnaítear ceart gach duine chun dínite san ionad oibre.

Tá dualgas agus freagracht ar gach duine, cibé acu atá fostaithe go díreach nó ar conradh againn, seasamh leis an dínit seo ag an gcairt oibre. Tá freagracht ar leith ar bhainisteoirí san ionad oibre a fhorálacha a chur chun cinn.

Cuirtear an chairt seo i bhfeidhm le linn gnáth-am oibre in áitreabh an Bhoird Oideachais agus Oiliúna agus ag imeachtaí sóisialta a bhaineann leis an obair, turais ghnó agus gníomhaíochtaí eile a bhaineann leis an obair, amhail cúrsaí oiliúna nó comhdhálacha, chomh maith, cibé an dtarlaíonn siad in áitreabh an Bhoird Oideachais agus Oiliúna nó nach dtarlaíonn, agus cibé acu a tharlaíonn nó nach dtarlaíonn siad le linn gnáthuaireanta oibre.

3. POLASÁÍ COMHIONANNAIS AGUS ÉAGSÚLACHTA

Tá an Bord Oideachais agus Oiliúna Átha Cliath agus Dhún Laoghaire tiomanta do chomhdheiseanna fostaíochta agus beidh gach beartas, nós imeachta agus cleachtas fostaíochta bunaithe ar thuillteanas, cáilíochtaí agus cumas. Ní bheidh tionchar nó cur i bhfeidhm ag inscne, stádas sibhialta, stádas teaghlaigh, claonadh gnéasach, míchumas, aois, cine, reiligiún nó ballraíocht an Lucht Siúil ar chleachtais fostaíochta agus earcaíochta. Tá gealltanas maidir le pá comhionann as obair chomhionann i bhfeidhm i gconarthaí fostaíochta an Bhoird Oideachais agus Oiliúna Átha Cliath agus Dhún Laoghaire. Mar an gcéanna, agus soláthraithe seirbhíse á roghnú, ní úsáidfeadh aon cheann de na forais a liostaítear thuas mar bhunús le haon chinneadh.

Cothaíonn agus tacaíonn an Bhoird Oideachais agus Oiliúna Átha Cliath agus Dhún Laoghaire leis an gceart chun dínite san ionad oibre. Caitear go cothrom le gach duine a oibríonn sa Bhoird Oideachais agus Oiliúna Átha Cliath agus Dhún Laoghaire agus bíonn meas orthu as a n-indibhidiúlacht agus a n-éagsúlacht. Ní ghlacfaidh an Bord Oideachais agus Oiliúna Átha Cliath agus Dhún Laoghaire le hidirdhealú, bulaíocht, gnéaschiapadh, ciapadh nó iompar dímheasúil ag fostaí amháin nó ag grúpa fostaithe i gcoinne fostaí eile nó daoine eile ar chúis ar bith. Is féidir easpa measa a thaispeáint i bhfocail, iompar, gníomhartha nó iompraíocht. Cuireann an Bord Oideachais agus Oiliúna Átha Cliath agus Dhún Laoghaire cultúr dínite, measa agus oscailteachta don éagsúlacht chun cinn san ionad oibre ar cheart a léiriú i ngníomhartha agus in iompar na bhfostaithe go léir. Sa chás go dtarlaíonn sé seo meastar go sáraíonn sé luachanna an Bhoird Oideachais agus Oiliúna Átha Cliath agus Dhún Laoghaire agus mar sin déileálfar leis mar ábhar araíonachta tromchúiseach.

3.1 Idirdhealú

Sainmhínítear idirdhealú mar chóireáil duine ar bhealach nach bhfuil chomh fabhrach leis an gcaoi a gcaitear le duine eile, nó a ndéileálfar leis nó léi, ar aon cheann de na naoi bhforas atá liostaithe thíos. Glactar leis freisin gur tharla idirdhealú i gcás ina gcuirtear ceann de na naoi bhforas i leith duine, nó i gcás nach gcaitear chomh fabhrach le duine atá bainteach le duine eile ná mar a chaithfí le duine eile de bhua an chomhlachais sin.

Is mór ag Bord Oideachais agus Oiliúna Átha Cliath agus Dhún Laoghaire ranníocaíocht na bhfostaithe go léir agus éilíonn sé ar gach fostaí staonadh ó aon chineál iompair a d'fhéadfaí a léirmhíniú mar chiontú, ciapadh nó idirdhealú i gcoinne

fostaithe eile. Cé nach bhfuil sé teoranta do na forais atá liostaithe thíos, cuireann an polasaí cosc ar aon chineál idirdhealaithe bunaithe ar na nithe seo a leanas:

- Inscne
- Stádas Pósta
- Stádas Teaghlaigh

- Gnéaschlaonadh
- Creideamh reiligiúnach nó easpa creidimh
- Aois (16+)
- Míchumas nó cineál an mhíchumais
- Cine, dath, náisiúntacht nó bunús eitneach nó náisiúnta
- Ballraíocht nó neamhchomhaltas de phobal an Lucht Siúil.

3.2 Ciapadh

Cuireann na hAchtanna um Chomhionannas Fostaíochta, 1998 – 2015 cosc sainráite ar chiapadh. Sainmhínítear ciapadh mar aon chineál iompair nach dteastaíonn a bhaineann le haon cheann de na naoi bhforas idirdhealaitheacha, ar iompar é a bhfuil sé mar chuspóir nó éifeacht aige dínit duine a shárú agus timpeallacht imeaglach, naimhdeach, táireach, náireach nó maslach a chruthú.

Féadfaidh ciapadh a bheith follasach nó intuigthe; d'fhéadfadh gur eachtra amháin é nó d'fhéadfadh sé tarlú thar thréimhse ama. Is féidir é a bheith dírithe ar dhuine aonair nó ar ghrúpa. Agus ciapadh á shainiú agus á aithint is é éifeacht an iompair atá ábhartha seachas an rún. Is é tionchar an iompair ar an duine lena mbaineann a chinneann ar tharla ciapadh.

D'fhéadfadh focail labhartha, gothaí nó táirgeadh, taispeáint nó scaipeadh focal scríofa, pictiúr nó ábhar eile a bheith i gceist le hiompar den sórt sin, mura bhfuil fáilte roimh an ngníomh nó an iompar don fhostaí agus go meastar go bhfuil sé maslach, náirithe nó imeaglach. I measc samplaí de chiapadh tá na nithe seo a leanas:

Ciapadh Briathartha

- scéalta grinn, tuairimí, magadh nó amhráin

Ciapadh Scríofa

- facsanna, téacsteachtairéachtaí, ríomhphoist nó fógraí

Ciapadh Neamhbhriathartha/Amhairc

- ag brú a chéile, ag soncáil nó ionsaí de chineál ar bith
- comharthaí, gothaí nó gothaí bagracha
- taispeántais amhairc mar phóstaeir, feathail nó suaitheantais;
- aonrú nó eisiámh ó ghníomhaíochtaí sóisialta san ionad oibre;
- brú chun iad féin a iompar ar bhealach a cheapann an fostaí atá míchuí, e.g. a bheith ag teastáil chun gléasadh ar bhealach nach bhfuil oiriúnach nó cúlra eitneach nó reiligiúnach duine.

3.3 Gnéaschiapadh

Tá cosc ar ghnéaschiapadh leis na hAchtanna um Chomhionannas Fostaíochta, 1998 - 2015. Sainmhínítear gnéaschiapadh mar iompar de chineál gnéasach a bhfuil sé mar chuspóir nó mar éifeacht aige dínit duine a shárú agus timpeallacht imeaglach, naimhdeach, táireach, náireach nó maslach a chruthú.

D'fhéadfadh iompar den sórt sin a bheith i bhfoirm iompair bhriathartha, neamhbhriathartha nó fisiceach de chineál gnéasach. D'fhéadfadh gníomhartha dlúthchaidreamh fisiciúla a bheith i gceist leis seo, aon iarratas ar fhabhar gnéis, nó aon ghníomh nó iompar eile lena n-áirítear focail

labhartha, gothaí, nó an táirgeadh, taispeánt nó scaipeadh focal scríofa, pictiúir nó ábhar eile atá gan fáilte rompu agus meastar go bhfuil siad maslach gnéasach, náireach nó imeaglach.

Foirmeacha Gnéaschiaptha

Is féidir le go leor cineálacha iompair a bheith ina ghnéaschiapadh agus d'fhéadfadh gur gnéaschiapadh a bheadh i gceist le heachtra amháin. Seo a leanas liosta de na cineálacha féideartha gnéaschiaptha, nach bhfuil uileghabhálach:

Ciapadh Briathartha

- dul chun cinn gnéis, tairiscintí, nó brú ar ghníomhaíocht ghnéasach gan fáilte rompu; ➤ brú gan fáilte roimh theagmháil shóisialta;
- scéalta grinn, ráitis nó claontachtaí gnéasacha.

Ciapadh Fisiciúil

- teagmháil fhisiciúil gan fáilte, mar shampla ag dornásc, liomóg a bhaint as duine, bosáil, teagmháil gan ghá nó teagmháil i gcoinne chorp duine eile;
- nochtadh míghéasach;
- gan fáilte roimh cuimilt nó pógadh ➤ ionsaí gnéasach nó éigniú.

Ciapadh Neamhbhriathartha/Amhairc

- pictiúir agus féilirí gnéasacha nó pornagrafacha, réada, ábhair scríofa, ríomhphoist, teachtaireachtaí téacs nó facsanna a thaispeáint; ➤ drúisiúil, gothaí maslacha, feadaíl.

3.4 Bulaíocht

Tá cosc ar gach cineál bulaíochta. Is *iompar míchuí arís agus arís eile* í bulaíocht san ionad oibre, díreach nó indíreach, bíodh sé briathartha, fisiceach nó eile, a dhéanann duine amháin nó níos mó i gcoinne duine eile nó daoine eile, ag an áit oibre agus/nó i gcúrsa fostaíochta, a d'fhéadfaí a mheas le réasún go mbainfí an bonn de cheart an duine chun dínite ag an obair. D'fhéadfadh eachtra aonair den iompar a bhfuil cur síos air sa sainmhíniú seo a bheith ina éadan do dhínit san ionad oibre ach, mar eachtra aonuaire, ní mheastar gur bulaíocht é.

Foirmeacha Bulaíochta

Tarlaíonn bulaíocht ar go leor cruthanna agus nochtann sí í trí mhodhanna soiléire díreacha chomh maith le foirmeacha nach bhfuil chomh díreach agus chomh caolchúiseach. Féadfaidh bulaíocht í féin a léiriú ar fud an struchtúir eagraíochtúil agus bainistíochta. Féadfaidh sé tarlú laistigh de phiarghrúpaí (foireann ar an ngrád céanna), ón mbainistíocht go dtí an fhoireann agus ón bhfoireann go dtí an bhainistíocht. Is féidir bulaíocht a chatagóiriú i bhfoirmeacha éagsúla lena n-áirítear iompar a d'fhéadfadh:

- **Náiriú:** Cosc a chur ar chomhghleacaí labhairt trí úsáid a bhaint as teanga ionsaitheach agus/nó graosta, ag fonóideach nó ag magadh lena n-áirítear pleidhcíocht nó scéalta grinn praiticiúla, agus ag cáineadh a gcuid iarrachtaí go minic os comhair daoine eile;
- **Imeaglú:** mí-úsáid fhisiciúil nó bagairtí mí-úsáide, ionsaí oscailte, bagairtí, ag stánadh, ag béicíl mí-úsáide nó graosta;
- **Íde Béil:** cáineadh leanúnach gan údar;
- **Íospartú:** ionramháil ar cháil comhghleacaithe trí ráfla, magadh agus/nó claontachtaí;
- **Eisiamh agus leithlisiú:** eisiamh sóisialta agus leithlisiú;
- **Brú Isteach:** trí gabh do, spaireacht nó stalcaireacht;

- Déan nádúr na hoibre a ionramháil trí fhaisnéis a choinneáil siar, tascanna gan bhrí a leagan síos, tascanna nó dualgais míréasúnta arís agus arís eile a thabhairt ar léir go bhfuil siad neamhfhabhrach do dhuine amháin, ag tabhairt spriocdhátaí dodhéanta arís agus arís eile nó tascanna dodhéanta, nó an creidmheas a ghlacadh go rialta as obair duine éigin, ach gan an milleán a ghlacadh riamh nuair a théann rudaí mícheart;
- An bonn a bhaint d'údarás duine.

3.5 Easpa Measa

Tá easpa measa toirmisceithe ag an mBoird Oideachais agus Oiliúna. Is féidir é a léiriú trí thuairimí díreacha, searbhas, focail shuaracha, scéalta grinn míchuí nó feall ar chomhghleacaí. D'fhéadfadh sé teacht chun cinn nuair a dhéantar neamhaird de chomhghleacaithe, nuair a dhéantar dearmad orthu, nuair a seachnaítear iad gan chúis mhaith agus ar bhealach ar dócha go mbeidh siad díobhálach nó dímhéasúil. D'fhéadfadh scéalta grinn nó tuairimí atá dírithe ar chomhghleacaí, nó dá dtagraítear, a bheith greannmhar ag daoine eile ach d'fhéadfadh sé a bheith míthaitneamhach, míchompordach nó díobhálach don chomhghleacaí sin. Ba chóir meas a léiriú do gach comhghleacaí. Tá meas tuillte fosta. Trí mheas a léiriú do dhaoine eile agus ómós a thabhairt dá ndáiní phearsanta, tuillfidh duine a meas.

3.6 Intinn

Is í éifeacht na cóireála ar an duine ar a bhfuil ciapadh nó bulaíocht á déanamh, agus ní ar intinn an té a líomhnaítear a rinne an cion, a chuirfear san áireamh agus cinneadh á dhéanamh cibé acu an ciapadh, an gnéaschiapadh nó an bhulaíocht atá sa chóireáil.

4. ÉIFEACHTAÍ CIAPTHA, GNÉASCHIAPTHA AGUS BULAÍOCHTA

Tá praghas ard ar chiapadh, gnéaschiapadh agus bulaíocht ó fhostaithe agus ó fhostóirí araon. Is féidir le fostaithe a bheith faoi réir eagla, strus agus imní, rud a d'fhéadfadh brú mór a chur ar a saol pearsanta agus teaghligh. Ní fheidhmíonn daoine aonair atá ag obair in aeráid eagla agus dochrais de réir a gcumais. Ní hamháin go bhfuil meanma lag mar thoradh air ach méadú ar neamhláithreach, láimhdeachas saothair níos airde, laghdú táirgiúlachta, laghdú éifeachtúlachta agus foirne roinnte.

5. FREAGRACHT BAINISTÍOCHTA AGUS FOIRNE

Tá dualgas agus freagracht ar gach duine, cibé acu atá fostaithe go díreach nó ar conradh ag an mBord Oideachais agus Oiliúna Átha Cliath agus Dhún Laoghaire, seasamh le prionsabail na cairte seo. Cé go bhfuil freagracht ar gach fostaí a chinntiú go gcuirtear cosc ar chiapadh, ar ghnéaschiapadh agus ar bhulaíocht, tá freagracht ar leith ar Bhainisteoirí, ar Cheannairí Rannóige/Bainisteoirí Líne agus ar Ionadaithe/Oifigigh na gCeardchumann forálacha na cairte seo a chur chun cinn.

6. CEARTA NA BPÁIRTITHE

Cinntíonn an chairt seo go ndéileálfar go dáiríre le gach gearán agus leanfar nósanna imeachta reatha an Bhoird Oideachais agus Oiliúna Átha Cliath agus Dhún Laoghaire a comhaontaíodh go náisiúnta chun déileáil le gearáin maidir le Bulaíocht nó Ciapadh/Ciapadh Gnéis.

Tá cead ag duine gearán a dhéanamh. Ní dhéanfar íospairt air/uirthi mar gheall ar ghearán a dhéanamh. Mar sin féin, má fhaightear amach go bhfuil gearán bréagach nó mailíseach, déanfar gníomh araíonachta de réir mar is cuí, suas go dtí agus lena náirítear dífhostú.

Déileálfar le gach páirtí atá i gceist le meas, agus is féidir le ceachtar páirtí nó an dá pháirtí leas a bhaint as comhairleoireacht ag aon chéim den nós imeachta. Tá an té a líomhnaítear a rinne an ciapadh i dteideal ionadaíochta, éisteacht chothrom neamhchlaonta agus an ceart chun agóid a dhéanamh i gcoinne éilimh ciapadh. Fanann líomhain ciapadh ina líomhain go dtí go bhfaightear amach, tar éis imscrúdaithe, gur ciapadh é.

Sa chás go bhfaightear amach go raibh fostaí i mbun ciapadh, beidh sé/sí faoi réir an nós imeachta araíonachta agus gnímh araíonachta, de réir mar is cuí, suas go dtí agus lena n-áirítear dífhostú.

Cosaint i gcoinne frithbhirt

Is sárú tromchúiseach ar an gcairt seo é frithbheart agus ba cheart é a thuairisciú láithreach. Beidh aon bhall foirne a fhaightear amach go ndearna sé frithbheart in aghaidh duine eile mar gheall ar ghearán a chomhdú nó chun cabhrú le himscrúdú faoi réir gnímh araíonachta.